

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

EK Līguma 228. panta īstenošana

I Ievads

1. Iespēja uzlikt naudas sodu dalībvalstij, kura nav izpildījusi konstatējošu spriedumu lietā par pienākumu nepildīšanu, tika ieviesta ar Māstrihtas līgumu, ar kuru tādējādi tika grozīts EK Līguma bijušais 171. pants – tagad 228. pants –, kā arī *Euroatom* līguma 143. pants¹.
2. Pirmo paziņojumu par šā panta īstenošanu Komisija publicēja 1996. gadā². Otrā paziņojumā tā publicēja 1997. gadā, tuvāk aplūkojot kavējuma naudas aprēķina metodi³. Savukārt 2001. gadā tā pieņēma iekšēju lēmumu par kavējuma naudas aprēķinam izmantojamā „līguma koeficienta” definīciju⁴. Šajā laikā Eiropas Kopienas Tiesa ir pieņēmusi trīs spriedumus saskaņā ar 228. pantu⁵. Tiesa darbībā ir apstiprinājusi 1996. un 1997. gada paziņojumos noteiktos kritērijus⁶.
3. Ar šo paziņojumu tiek aizstāti 1996. un 1997. gada paziņojumi. Šajā paziņojumā lielā mērā pārņemts iepriekšējo saturs, vienlaikus ņemot vērā jaunāko tiesas praksi, īpaši attiecībā uz vienreizēju soda maksājumu piemērošanu un samērīguma principu. Tāpat ir atjaunināta sodu aprēķina metode, un tā pielāgota situācijai pēc Eiropas Savienības paplašināšanās.
4. Galīgo lēmumu par 228. pantā paredzētā soda uzlikšanu pieņem Tiesa, kurai šajā jomā ir neierobežota jurisdikcija. Tomēr Komisijai kā Līgumu uzraudzei ir izšķiroša loma sākumposmā, jo tās ziņā ir uzsākt 228. pantā paredzēto procedūru un vajadzības gadījumā vērsties Tiesā, vienlaikus ierosinot uzlikt vienreizēju soda maksājumu un / vai kavējuma naudu noteiktā apmērā.

Lai nodrošinātu pārskatāmību, Komisija tālāk ir izklāstījusi kritērijus, kurus tā plāno piemērot, lai norādītu Tiesai naudas soda summu, ko Komisija konkrētajos apstākļos plāno uzskatīt par piemērotu. Komisija uzsver, ka gan kritēriju izvēle, gan to piemērošana tiks veikta, ņemot vērā nepieciešamību nodrošināt Kopienas tiesību piemērošanu pilnā apjomā.

¹ Šajā paziņojumā veiktās norādes uz EK Līguma 228. pantu vienlīdz attiecas arī uz *Euroatom* līguma 143. pantu, tā kā abu pantu redakcija ir identiska.

² OV C 242, 21.8.1996., 6. lpp.

³ OV C 63, 28.2.1997., 2. lpp.

⁴ Sal. ar 2001. gada 2. aprīļa dokumentu PV (2001)1517/2. Skat. šī paziņojuma 17. punktu.

⁵ 2000. gada 4. jūlija spriedums lietā C-387/97, *Komisija pret Grieķiju*, *Recueil* 2000., I-5047. lpp.; 2003. gada 23. novembra spriedums lietā C-278/01, *Komisija pret Spāniju*, *Recueil* 2003., I-14141. lpp. un 2005. gada 12. jūlija spriedums lietā C-304/02, *Komisija pret Franciju* (vēl nav publicēts).

⁶ Skat. īpaši sprieduma 84. līdz 92. punktu lietā C-387/97, *Komisija pret Grieķiju*.

5. Tālāk minēto vispārīgo noteikumu un kritēriju piemērošana katrā konkrētā gadījumā, kā arī Tiesas prakses attīstība šajā jautājumā Komisijai ļaus, par pamatu ņemot šo paziņojumu, turpmāk attīstīt savu pieeju. Tā kā naudas sods ikvienā gadījumā jānosaka, ņemot vērā attiecīgās lietas apstākļus, Komisija, izmantojot savas rīcības brīvības pilnvaras, patur tiesības atkāpties no šiem vispārīgajiem noteikumiem un kritērijiem, tādu atkāpšanos pienācīgi pamatojot, ja tas konkrētā gadījumā šķiet pamatoti, tostarp attiecībā uz vienreizēju soda maksājumu piemērošanu.

II. Vispārīgie principi

6. Nosakot sodu, jāvadās no sodīšanas mērķa, proti, nodrošināt Kopienas tiesību efektīvu piemērošanu. Komisija uzskata, ka soda noteikšanai jābalstās uz trīs pamatprincipiem:

- *pārkāpuma smagums;*
- *pārkāpuma ilgums;*
- *nepieciešamība nodrošināt soda preventīvo raksturu, lai tas atturētu no atkārtotiem pārkāpumiem.*

7. Sodiem, ko Komisija ierosina Tiesai, jābūt tādiem, ko dalībvalstis var paredzēt, un tie jāaprēķina, izmantojot metodi, kurā ievērots samērīguma princips un princips par vienlīdzīgu attieksmi pret dalībvalstīm. Metodei jābūt arī skaidrai un vienveidīgai, jo Komisijai būs Tiesai jāpamato ierosinātās summas aprēķins.

8. No soda iedarbīguma viedokļa raugoties, lai nodrošinātu tā *preventīvo raksturu*, ir svarīgi noteikt atbilstošu *summu*. Uzliekot tīri simboliskus sodus, šis pārkāpumu procedūras papildu instruments zaudētu savu paredzēto iedarbību, un tas būtu pretēji pārkāpumu procedūras mērķim, tas ir, pilnīgi nodrošināt Kopienas tiesību piemērošanu.

9. No budžeta viedokļa kavējuma naudas un vienreizēji soda maksājumi pieskaitāmi Kopienas „citiem ieņēmumiem” EK Līguma un Padomes 2000. gada 29. septembra Lēmuma 2000/597/EK, *Euratom*, par Eiropas Kopienų pašu resursu sistēmu⁷, 269. panta izpratnē.

A. VIENREIZĒJI SODA MAKSĀJUMI

10. Komisija savā 1996. gada paziņojumā puda viedokli, ka „ņemot vērā, ka pārkāpumu procedūras pamatmērķis ir iespējami ātrāk panākt atbilstību, [...] piemērotākais līdzeklis ir kavējuma nauda”.

Komisija piebilda, ka tā „neatsakās no iespējas pieprasīt, lai tiktu uzlikts vienreizējs soda maksājums”. Tomēr kopš tā laika Komisijas prakse allaž ir bijusi 228. panta lietās prasīt Tiesai, lai tiktu uzlikta kavējuma nauda, ko Tiesa arī ir darījusi, tādējādi apstiprinot, ka kavējuma nauda ir piemērots līdzeklis.

⁷ OV L 253, 7.10.2000., 42. lpp.

- 10.1. Tomēr pieredze rāda, ka bieži dalībvalstis panāk atbilstību tikai vēlīnā 228. panta procedūras posmā vai pat pēdējā brīdī.

Ņemot vērā šos apstākļus, Komisija uzskata, ka ir jāpārskata 228. pantā paredzēto naudas sodu jautājums. Faktiski Komisijas prakse vērsties Tiesā, lai ierosinātu kavējuma naudas par pārkāpumu uzlikšanu tikai pēc tam, kad pieņemts spriedums lietā saskaņā ar 228. pantu, rada situāciju, ka atbilstības novēlota panākšana laikā pirms pieņemts attiecīgais spriedums nenoved ne pie kāda soda un tādējādi neatbilstība netiek pienācīgi novērsta.

Dodot priekšroku kavējuma naudai un neprasot vienreizēju soda maksājumu, tas varētu nozīmēt, ka tiek pieļauts, ka pēc Tiesas konstatējuma par kādas dalībvalsts pienākumu nepildīšanu šī dalībvalsts bez jebkādiem ierobežojumiem var ļaut šādai situācijai turpināties. Taču Komisija uzskata, ka ikviens gadījums, kad Tiesas spriedums ilgstoši netiek izpildīts, būtiski kaitē tiesiskuma un juridiskās noteiktības principa īstenošanai tiesību kopienā.

- 10.2. Tiesas Spriedums lietā C-304/02, *Komisija pret Franciju*, apstiprināja, ka par vienu un to pašu pārkāpumu kumulatīvi var tikt piemēroti abi naudas soda veidi (kavējuma nauda un vienreizējs soda maksājums), un pirmo reizi noteica abus sodus.

- 10.3. Ņemot vērā iepriekš teikto, turpmāk Komisija savos pieprasījumos Tiesai saskaņā ar 228. pantu norādīs:

- kavējuma naudu par katru kavējuma dienu, sākot no saskaņā ar 228. pantu pieņemtā sprieduma dienas, un
- vienreizēju soda maksājumu par pārkāpuma turpināšanos laikā no pirmā sprieduma par pienākumu nepildīšanu līdz spriedumam saskaņā ar 228. pantu.

- 10.4. Vienlīdzīgu attieksmi pret dalībvalstīm vislabāk var nodrošināt, nosakot vienreizēju soda maksājumu un kavējuma naudu, ierosinātos sodus aprēķinot saskaņā ar iepriekš noteiktu, objektīvu metodi. Komisija un Tiesa praksē kopš 1996. gada piemēro šāda veida sistemātisku un objektīvu pieeju, ierosinot un lemjot par kavējuma naudu saskaņā ar Līguma 228. pantu, un ir pierādījušies, ka šī pieeja ir efektīva un taisnīga. Tādēļ būtu loģiski attiecībā uz vienreizēju soda maksājumu noteikšanu izmantot līdzīgu pieeju.

- 10.5. Tomēr Komisija neizslēdz iespēju, ka īpašos gadījumos tā varētu ierosināt tikai vienreizēju soda maksājumu⁸.

11. Saskaņā ar jauno pieeju attiecībā uz vienreizējiem soda maksājumiem, loģiski izriet, ka tad, ja dalībvalsts panāk atbilstību pēc vērtēšanas Tiesā, bet pirms pieņemts spriedums saskaņā ar 228. pantu, Komisija vairs neatsauks prasību tikai šā iemesla dēļ. Tiesa, kas nevar lemt par kavējuma naudu, jo tai vairs nebūtu pamata, tomēr var uzlikt vienreizēju soda maksājumu par pārkāpuma ilgumu līdz atbilstības panākšanas brīdim, jo šim lietas aspektam joprojām būtu pamats. Turklāt Komisija raudzīsies, lai

⁸ Šāda pieeja, piemēram, varētu tikt izņēmuma kārtā piemērota atkārtoti, jau agrāk konstatētu pārkāpumu gadījumā vai tad, ja ir droši zināms, ka dalībvalsts jau ir veikusi visu nepieciešamo sprieduma izpildei, bet ka neizbēgami vēl paies noteikts laiks, līdz tiks sasniegts vajadzīgais rezultāts.

Tiesa nekavējoties tiktu informēta gan par atbilstības panākšanu, lai kādā stadijā arī būtu tiesvedība, gan tad, kad dalībvalsts izpildīs spriedumu, kas pieņemts saskaņā ar 228. pantu, un līdz ar to būs izpildīts kavējuma naudas samaksas pienākums.

12. Komisija cer, ka šo sodu sistēmas izmaiņu rezultātā dalībvalstis ātrāk novērsīs pārkāpumus un ka tādējādi samazināsies to gadījumu skaits, kad saskaņā ar 228. pantu jāvēršas Tiesā.

B. SAMĒRĪGUMA PRINCIPS

13. Samērīguma principa piemērošana ir novedusi pie konkrētiem secinājumiem nesenā tiesas praksē. Lietās C-387/97, *Komisija pret Grieķiju*, un C-278/01, *Komisija pret Spāniju*, Tiesa ir atzinusi, ka kavējuma nauda ir jāpielāgo lietas apstākļiem un tai jābūt samērīgai gan ar konstatēto pārkāpumu, gan attiecīgās dalībvalsts maksātspēju⁹. Komisija ikvienā gadījumā, izstrādājot Tiesai ierosināmo sodu režīmu, rūpīgi izvērtē, kā vislabāk panākt atbilstību šiem principiem. Īpaši lieta C-278/01, *Komisija pret Spāniju*, liecina, ka sodu sistēmai jābūt tādai, lai jau iepriekš adekvāti ņemtu vērā apstākļu maiņas iespēju.

No šāda skatu punkta saistībā ar samērīguma principu vai, precīzāk, ar principu par soda pielāgošanu apstākļiem, izdarāmi šādi četri secinājumi:

- 13.1. Pirmkārt, ja kādā gadījumā būs vairākas sūdzības, par kurām Komisija uzskatīs, ka pamats, kas dod iespēju izskatīt katru sūdzību atsevišķi, neapdraudot 228. panta procedūras mērķi, ir viegli izmantojams, skaidrs un objektīvs, tā ierosinās atsevišķu sodu par katru sūdzību, reizē raugoties, lai šāda sadalīšana neradītu sodu kopsummas pieaugumu salīdzinājumā ar līdzšinējo praksi. Šāda pieeja drīzāk radītu situāciju, kurā sodu kopsumma samazināsies līdz ar katras sprieduma daļas izpildi dalībvalstī, tas ir, sūdzību pa sūdzībai.
- 13.2. Otrkārt, praksē var būt tādas pārkāpumu situācijas kā lietā C-278/01, *Komisija pret Spāniju*, kura bija saistīta ar Direktīvā 76/160/EEK noteiktajām peldvietu ūdens kvalitātes normām un kurā, kā Tiesa atzina, „dalībvalstīm ir īpaši sarežģīti panākt direktīvas pilnīgu izpildi” un „ir iespējams, ka atbildētāja dalībvalsts spēj ievērojami palielināt direktīvas izpildes pakāpi, taču īstermiņā nespēj panākt pilnīgu izpildi”. Tiesa uzskatīja, ka šādos apstākļos „sods, kas tiktu noteikts, neņemot vērā dalībvalsts iespējami paveikto tās saistību izpildē, nebūtu nedz atbilstošs apstākļiem, nedz samērīgs ar konstatēto pārkāpumu”¹⁰.

Arī tādu pārkāpumu gadījumā, kas būs līdzīgi Direktīvas 76/160/EEK neīstenošanai – direktīvai raksturīgs, ka pienākums attiecas vienīgi uz sasniedzamo „rezultātu” –, un kuros būtu vienkārši piemērojama formula, lai matemātiski veiktu soda pielāgošanu atkarībā no tā, cik tāl panākta atbilstība, Komisija Tiesai ierosinās piemērot attiecīgo formulu. Turklāt Komisija katrā gadījumā atsevišķi vērtēs, vai arī citu pārkāpumu gadījumā būtu pamatoti ierosināt līdzīgu, vienkārši piemērojamu pielāgošanas metodi, un pozitīvas atbildes gadījumā vērtēs, cik lielā mērā to darīt.

⁹ Skat. sprieduma 90. punktu lietā C-387/97, *Komisija pret Grieķiju*, un sprieduma 41. punktu lietā C-278/01, *Komisija pret Spāniju*.

¹⁰ Skat. sprieduma 47. līdz 52. punktu lietā C-278/01, *Komisija pret Spāniju*.

- 13.3. Treškārt, lietas C-278/01, *Komisija pret Spāniju*, un C-304/02, *Komisija pret Franciju*, liecina, ka var izrādīties nepieciešams konkrētajiem apstākļiem pielāgot atsaucē periodus, lai novērtētu neatbilstības turpināšanos pēc otrā sprieduma un lai noteiktu, kad ir kavējuma naudas termiņš¹¹. Ja atbilstības pakāpi var novērtēt tikai regulāros intervālos, jāizvairās no situācijas, kurā kavējuma nauda turpinātu uzkrāties laikā, kad pārkāpums jau novērsts, taču tā novēršana nebūtu konstatēta. Lai gan Komisija vispārīgā gadījumā turpinās ierosināt kavējuma naudu par dienu, iepriekš minētajos gadījumos tā ierosinās piemērot citādu atsaucē periodu, piemēram, sešus mēnešus vai gadu. Izraudzītais atsaucē periods būs atkarīgs no attiecīgajā tiesību aktā paredzētās atbilstības pārbaudes metodes.
- 13.4. Ceturtkārt, īpašos apstākļos var būt pamatoti paredzēt kavējuma naudas uzkrāšanās apturēšanu. Piemēram, atsevišķos nepareizas piemērošanas gadījumos iespējams, ka dalībvalsts kādā konkrētā brīdī apliecina, ka visi vajadzīgie pasākumi ir veikti. Tādā gadījumā būs vajadzīgs noteikts laiks, lai, dalībvalstij un Komisijai sadarbojoties, tiktu pārbaudīts šo pasākumu iedarbīgums¹². Turklāt atsevišķos izņēmuma gadījumos dalībvalsts jau var būt veikusi visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu spriedumā noteikto, taču jāpaiet kādam laikam, lai būtu sasniegts prasītais rezultāts. Tādos gadījumos varētu būt lietderīgi, ka Tiesa savā spriedumā saskaņā ar 228. pantu nosaka uzkrāšanās apturēšanas nosacījumus, ieskaitot iespēju, ka Komisija veic nepieciešamās pārbaudes, lai noteiktu, vai ir izpildīti apturēšanas sākuma un beigu nosacījumi. Attiecīgā gadījumā Komisija šajā sakarā Tiesai varētu iesniegt ierosinājumus.

III. Kavējuma naudas noteikšana

14. Dalībvalstij maksājamā kavējuma nauda ir summa, kas vispārīgā gadījumā aprēķināta par katru kavējuma dienu – neskarot iespēju īpašos gadījumos noteikt citu atsaucē periodu (skat. 13.3. punktu) – kā sods par Tiesas sprieduma neizpildi un ko aprēķina par laiku no dienas, kad Tiesas otrais spriedums ir izsniegts attiecīgajai dalībvalstij, līdz dienai, kad tā novērš pārkāpumu.

Kavējuma naudu par dienu aprēķina šādi:

- vienotu pamatsummu reizina ar pārkāpuma smaguma koeficientu un ar ilguma koeficientu;
- iegūto rezultātu reizina ar katrai valstij konkrēti noteiktu reizinātāju (reizinātāju „n”), kurā ņemta vērā gan attiecīgās dalībvalsts maksātspēja, gan balsu skaits Padomē.

¹¹ Skat. sprieduma 43.– 46. punktu lietā C-278/01, *Komisija pret Spāniju*, un sprieduma 111. un 112. punktu lietā C-304/02, *Komisija pret Franciju*.

¹² Piemēram, ja dalībvalsts notiesāta par to, ka pieļāvusi nozīmīgas dabas teritorijas ekoloģisko apstākļu pasliktināšanos nosusināšanas rezultātā, tā var veikt infrastruktūras pasākumus, kas vajadzīgi ekoloģiski nepieciešamo hidroloģisko apstākļu atjaunošanai. Lai novērtētu, vai pasākumi līdzējuši novērst radīto kaitējumu, var būt nepieciešams noteikts uzraudzības periods.

A. VIENOTĀS PAMATSUMMAS NOTEIKŠANA

15. Vienotā pamatsumma ir noteikta summa, kurai piemēro reizināmos koeficientus. Tas ir sods par tiesiskuma principa pārkāpumu un Tiesas sprieduma neizpildi ikvienā lietā, kas balstās uz 228. pantu. Pamatsumma ir noteikta tā, lai:

- Komisijai būtu plaša rīcības brīvība, piemērojot smaguma koeficientu;
- summa būtu saprātīga, t. i., ikviena dalībvalsts būtu spējīga to segt;
- summu reizinot ar smaguma koeficientu, rezultāts būtu pietiekami liels, tādējādi radot pietiekami lielu spiedienu uz attiecīgo dalībvalsti.

Pamatsumma ir noteikta EUR **600** apmērā par dienu¹³.

B. SMAGUMA KOEFICIENTA PIEMĒROŠANA

16. Pārkāpums, kas saistīts ar kāda sprieduma neizpildi, jebkurā gadījumā ir nopietns. Tomēr, konkrētā gadījumā nosakot naudas soda summu, Komisija ņems vērā arī divus parametrus, kas cieši saistīti ar pašu pārkāpumu pēc būtības, kura dēļ pieņemts neizpildītais spriedums, proti, *pārkāpto Kopienas noteikumu nozīmīgumu un pārkāpuma ietekmi uz vispārējām un konkrētām interesēm*.

16.1. Lai novērtētu pārkāpto Kopienas noteikumu nozīmīgumu, Komisija galvenokārt ņems vērā attiecīgo noteikumu raksturu un saturu, nevis to vietu tiesību hierarhijā. Tādējādi, piemēram, diskriminācijas aizlieguma principa pārkāpums jebkurā gadījumā uzskatāms par ļoti smagu neatkarīgi no tā, vai pārkāpts pašā Līgumā noteiktais princips, vai šis pats princips, kas iestrādāts kādā regulā vai direktīvā. Vispārīgā gadījumā pamattiesību un četru pamatbrīvību, kā tās noteiktas Līgumā, pārkāpumi uzskatāmi par smagiem, un to rezultātā būtu jāpiemēro attiecīga barguma sodi.

16.2. Turklāt attiecīgā gadījumā ir jāņem vērā, ka Tiesas spriedums, kuru dalībvalsts nav izpildījusi, veido daļu no arvien attīstošās tiesas prakses (piemēram, ja spriedums lietā par pienākumu nepildīšanu tiek pieņemts pēc tam, kad par šādu pašu jautājumu pieņemts nolēmums iepriekšējā procesā). Pārkāptā noteikuma skaidrība (vai tā dažādi interpretējama vai neskaidrais raksturs) var būt izšķirošs aspekts¹⁴.

¹³ 1997. gadā publicētā vienotā pamatsumma, kas bija EUR 500, tika indeksēta pēc IKP deflatora un noapaļota. Komisija šo pamatsummu koriģēs ik pēc trim gadiem, balstoties uz inflācijas rādītāju.

¹⁴ Dalībvalsts, kura pārkāpj skaidru normu vai tādu, par kuru jau ir pastāv Tiesas prakse, izdara smagāku pārkāpumu nekā dalībvalsts, kura piemēro neprecīzu un sarežģītu Kopienas normu, kura vēl nav ne reizi tikusi interpretēta Tiesā vai kuras atbilstību Tiesa nav vērtējusi. Šajā saistībā skat. Tiesas praksi par dalībvalstu atbildību Kopienas tiesību pārkāpumu gadījumā un jo īpaši 1996. gada 26. marta spriedumu lietā C-392/93, *British Telecommunications, Recueil* 1996, I-1631.

- 16.3. Turklāt attiecīgā gadījumā jāņem vērā apstākļi, ka sprieduma izpildes nolūkā dalībvalsts var būt veikusi pasākumus, ko tā uzskata par pietiekamiem, bet Komisija – par nepietiekamiem, kā rezultātā rodas citāda situācija nekā gadījumā, ja dalībvalsts vispār nav veikusi nekādus pasākumus. Faktiski pēdējā gadījumā nevar rasties nekādas šaubas, ka dalībvalsts ir pārkāpusi 228. panta 1. punktu. Tāpat, ja dalībvalsts nav pilnībā sadarbojusies ar Komisiju 228. panta 2. punkta pirmajā daļā paredzētās procedūras ietvaros, tas uzskatāms par atbildību pastiprinošu apstākli¹⁵. Savukārt attiecīgā gadījumā par atbildību mīkstinošu apstākli jāuzskata gadījums, ja izpildāmais spriedums rada būtiskus interpretācijas jautājumus vai tā izpilde īsā laika posmā saistās ar īpašām grūtībām.
- 16.4. *Pārkāpuma ietekme uz vispārējām un konkrētām interesēm* būs jāvērtē katrā gadījumā atsevišķi. Novērtējot jāņem vērā, piemēram:
- Kopienas pašu resursu zaudējums;
 - pārkāpuma ietekme uz Kopienas darbību;
 - vai cilvēku veselībai vai videi norādīts smags vai neatgriezenisks kaitējums;
 - ekonomiska vai neekonomiska rakstura kaitējums fiziskām personām un uzņēmumiem, ieskaitot nemateriālo aspektu, piemēram, ietekmi uz personības attīstību;
 - ar pārkāpumu saistītās naudas summas;
 - iespējamais finansiālais ieguvums dalībvalstij, neizpildot Tiesas spriedumu;
 - pārkāpuma relatīvais apmērs, ņemot vērā konkrētās dalībvalsts attiecīgās ekonomikas nozares apgrozījumu vai pievienoto vērtību;
 - iedzīvotāju skaits, ko ietekmē pārkāpums (pārkāpuma smagums uzskatāms par mazāku, ja tas neietekmē visus dalībvalsts iedzīvotājus);
 - Kopienas atbildība pret trešām valstīm;
 - vai pārkāpums ir vienreizējs vai atkārtots (piemēram, atkārtoti novēlota direktīvu transponēšana kādā konkrētā nozarē).
- 16.5. Turklāt, soda summas aprēķinā ņemot vērā *fizisko personu intereses*, Komisija neparedz pārkāpumā cietušajiem atlīdzināt zaudējumus un kaitējumu, jo šāda atlīdzība iegūstama valsts tiesas procesa ceļā. Izmantojot šo parametru, Komisijas nolūks ir ņemt vērā *pārkāpuma ietekmi uz fiziskām personām un uz uzņēmumiem*; tādējādi, piemēram, ietekme atšķirsies tad, ja pārkāpums skar konkrētu nepareizas piemērošanas gadījumu (kāda diploma neatzīšana) un tad, ja nav transponēta direktīva par diplomu savstarpēju atzīšanu, kā rezultātā tiktu skartas veselas profesijas pārstāvju intereses.

¹⁵ Skat. ģenerālvokāta secinājumu 92. punktu lietā C-304/02, *Komisija pret Franciju*.

- 16.6. Pārkāpuma smagumu ņem vērā, pamatsummai piemērojot koeficientu robežās no mazākais 1 līdz lielākais 20.

C. ILGUMA KOEFICIENTA PIEMĒROŠANA

17. Aprēķinot kavējuma naudu, attiecīgais ilgums ir pārkāpuma ilgums, sākot no Tiesas pirmā sprieduma dienas līdz dienai, kad Komisija izlemj vērsties Tiesā. Šo ilgumu ņem vērā, vienotajai pamatsummai piemērojot reizināmo koeficientu.

Pārkāpuma ilgumu ņem vērā, pamatsummu reizinot ar koeficientu robežās no mazākais 1 līdz lielākais 3, ko pierēķina pēc likmes 0,1 par mēnesi, sākot no dienas, kad pieņemts spriedums saskaņā ar 226. pantu¹⁶.

Tiesa ir apstiprinājusi, ka pārkāpuma ilgums jāņem vērā gan attiecībā uz kavējuma naudu, gan vienreizēju soda maksājumu, ņemot vērā šo divu soda veidu attiecīgās funkcijas¹⁷.

D. DALĪBVALSTS MAKSĀTSPĒJAS NEMŠANA VĒRĀ

18. Kavējuma naudas summai jābūt tādai, lai sods būtu reizē gan samērīgs, gan preventīvs.

Soda preventīvajai iedarbībai ir divi aspekti. Sodam jābūt pietiekami lielam, lai:

- dalībvalsts izlemtu panākt atbilstību un novērst pārkāpumu (tātad sodam jābūt lielākam par ieguvumu, kāds dalībvalstij rodas no pārkāpuma);
- dalībvalsts atturētos no atkārtota pārkāpuma.

- 18.1. Preventīvo iedarbību ņem vērā, izmantojot reizinātāju „n”, kas ir ģeometriskais vidējais no attiecīgās dalībvalsts iekšzemes kopprodukta (IKP) un no balsu sadalījuma Padomē¹⁸. Tādējādi reizinātājā „n” apvienojas attiecīgās dalībvalsts maksātspēja, ko atspoguļo tās IKP, un dalībvalsts balsu skaits Padomē. Šādi iegūtā formula ļauj panākt pietiekami lielu amplitūdu starp dažādu dalībvalstu reizinātājiem – no 0,36 līdz 25,40.

Reizinātāji „n” ir šādi:

¹⁶ Skat. sprieduma 81., 102. un 108. punktu lietā C-304/02, *Komisija pret Franciju*.

¹⁷ Skat. sprieduma 84. punktu lietā C-304/02, *Komisija pret Franciju*.

¹⁸ Šo vidējo lielumu aprēķina šādi: reizinātājs „n” ir ģeometriskais vidējais, ko iegūst, velkot kvadrātsakni no reizinājuma starp dalībvalstu IKP rādītāju un balsu sadalījuma Padomē rādītāju. Attiecīgā formula ir šāda:

$$\sqrt{\frac{IKP_n}{IKP_{Lux}} \times \frac{Balsis_n}{Balsis_{Lux}}}$$

kur: IKP_n = attiecīgās dalībvalsts IKP miljonos euro;

IKP_{Lux} = Luksemburgas

IKP;

$Balsis_n$ = attiecīgās dalībvalsts balsu skaits Padomē saskaņā ar Līguma 205. pantā noteikto balsu sadalījumu;

$Balsis_{Lux}$ = Luksemburgas balsu skaits

Padomē.

Luksemburgas rādītāju pieņemšana par bāzi nekādi neietekmē jebkuru divu dalībvalstu koeficientu relatīvo līmeni.

Dalībvalsts	Speciālais reizinātājs N
Beļģija	5,81
Čehija	3,17
Dānija	3,70
Vācija	25,40
Igaunija	0,58
Grieķija	4,38
Spānija	14,77
Francija	21,83
Īrija	3,14
Itālija	19,84
Kipra	0,70
Latvija	0,64
Lietuva	1,09
Luksemburga	1,00
Ungārija	3,01
Malta	0,36
Nīderlande	7,85
Austrija	4,84
Polija	7,22
Portugāle	4,04
Slovēnija	1,01
Slovākija	1,45
Somija	3,24
Zviedrija	5,28
Apvienotā Karaliste	21,99

- 18.2. Lai iegūtu kādai dalībvalstij piemērojamo kavējuma naudu par dienu, rezultātu, kas iegūts, pamatsummai piemērojot smaguma un ilguma koeficientus, reizina ar attiecīgās dalībvalsts reizinātāju „n” (kas ir nemainīgs). Tomēr Komisija patur tiesības šo reizinātāju koriģēt, ja rodas ievērojama neatbilstība reālajai situācijai vai ja tiek mainīts balsu sadalījums Padomē. Jebkurā gadījumā, tā kā sagaidāms, ka jaunajās dalībvalstīs IKP pieaugums būs salīdzinoši lielāks, Komisija reizinātāju „n” pārskatīs pēc trim gadiem.

Aprakstīto aprēķina metodi var apkopot ar šādu vispārīgo formulu:

$$Kd = (Pk \times Ks \times Ki) \times n,$$

kur: Kd = kavējuma nauda par dienu; Pk = kavējuma naudas pamatsumma; Ks = smaguma koeficients; Ki = ilguma koeficients; n = attiecīgās dalībvalsts maksātspēju atspoguļojošais reizinātājs.

IV. Vienreizēja soda maksājuma summas noteikšana

19. Lai pilnībā ņemtu vērā vienreizēja soda maksājuma preventīvo nolūku un samērīguma un vienlīdzīgas attieksmes principus, Komisija Tiesai ierosinās metodi, kura ietver:
- no vienas puses, nemainīga vienreizēja soda maksājuma minimālās summas noteikšanu un
 - no otras puses, aprēķina metodi, balstoties uz summu par dienu, ko reizina ar pārkāpuma ilgumu dienās, un kas tādējādi lielā mērā līdzinās kavējuma naudas aprēķina metodei; šī aprēķina metode tiks piemērota, ja rezultāts būs lielāks par minimālo vienreizējā soda maksājuma summu.
20. Vēršoties Tiesā saskaņā ar Līguma 228. pantu, Komisija ierosinās uzlikt *vismaz* iepriekš noteikta apmēra vienreizēju soda maksājumu, kas par katru dalībvalsti noteikts, ņemot vērā iepriekš minēto reizinātāju „n” – tomēr nesaistīti ar 21. līdz 24. punktā izklāstītās metodes aprēķina rezultātu.

Šī minimālā bāzes summa atspoguļo principu, ka ikviens gadījums, kad Tiesas spriedums ilgstoši netiek izpildīts, jau pats par sevi – neatkarīgi no jebkādiem atbildību pastiprinošiem apstākļiem – kaitē tiesiskuma principa īstenošanai tiesību kopienā, par ko pienākas reāls sods. Turklāt minimālās bāzes summas noteikšana ļauj novērst tīri simbolisku sodu ierosināšanu, kam nebūtu preventīvas iedarbības un kas drīzāk grautu nekā stiprinātu Tiesas spriedumu autoritāti.

Vienreizēja soda maksājuma minimālā summa ir šāda:

	(reizin. „n”)	(vienreizēja soda maksājuma minimālā summa ¹⁹)
Beļģija	5,81	2 905 000
Čehija	3,17	1 585 000
Dānija	3,70	1 850 000
Vācija	25,40	12 700 000
Igaunija	0,58	290 000
Grieķija	4,38	2 190 000
Spānija	14,77	7 385 000
Francija	21,83	10 915 000
Īrija	3,14	1 570 000
Itālija	19,84	9 920 000
Kipra	0,70	350 000
Latvija	0,64	320 000
Lietuva	1,09	545 000
Luksemburga	1,00	500 000
Ungārija	3,01	1 505 000
Malta	0,36	180 000
Nīderlande	7,85	3 925 000
Austrija	4,84	2 420 000
Polija	7,22	3 610 000
Portugāle	4,04	2 020 000
Slovēnija	1,01	505 000
Slovākija	1,45	725 000
Somija	3,24	1 620 000
Zviedrija	5,28	2 640 000
Apvienotā Karaliste	21,99	10 995 000

¹⁹ Komisija šī vienreizējā soda maksājuma minimālo summu koriģēs ik pēc trim gadiem, balstoties uz inflācijas rādītāju.

21. Turklāt – pie noteikuma, ka vienreizēja soda maksājuma minimālā summa tiek pārsniegta – Komisija Tiesai ierosinās vienreizēja soda maksājuma summu noteikt, reizinot noteiktu *summu par dienu* ar *pārkāpuma ilgumu dienās* no saskaņā ar 226. pantu pasludinātā sprieduma dienas līdz pārkāpuma novēršanas dienai vai, ja pārkāpums netiek novērsts, līdz saskaņā ar 228. pantu pasludinātā sprieduma dienai.

Šķiet, ka šāda aprēķina metode ir saderīga ar vienreizēja soda maksājuma būtību, ja vien šā soda uzlikšanas brīdī, tas ir, sprieduma pieņemšanas dienā, ir iespējams veikt aprēķinu un tādējādi Tiesa var lemt par konkrētu summu.

22. Par dienu, kad sāk skaitīt pārkāpuma ilgumu, jānosaka pirmā sprieduma pieņemšanas diena. No sprieduma lietā C-304/02, *Komisija pret Franciju*, izriet, ka soda noteikšanas nolūkā pārkāpuma ilgums skaitāms no pirmā sprieduma pieņemšanas dienas²⁰. Turklāt saskaņā ar tiesu praksi sprieduma par pienākumu nepildīšanu izpilde „*jāuzsāk nekavējoties un jāpabeidz iespējami īsā laikā*”²¹. Protams, Komisijai dalībvalstij jādod pietiekami daudz laika – termiņu nosakot atkarībā no konkrētā gadījuma – sprieduma izpildei, pirms tiek pieņemts pamatots atzinums saskaņā ar Līguma 228. pantu, pretējā gadījumā riskējot, ka Tiesa Komisijas otro prasību noraida²². Tomēr, ja dalībvalstij ir dots pietiekami ilgs termiņš un pēc tā beigām tiek konstatēts, ka spriedums tomēr nav izpildīts, jāuzskata, ka dalībvalsts jau no pirmā sprieduma pieņemšanas dienas nav izpildījusi pienākumu nekavējoties uzsākt tā izpildi un to pabeigt iespējami īsā laikā.

23. *Summas par dienu* aprēķina metode, lai noteiktu vienreizēja soda maksājuma summu, lielā mērā ir analoga summas par dienu aprēķinam, nosakot kavējuma naudu, proti:

- vienotu pamatsummu reizina ar pārkāpuma smaguma koeficientu;
- iegūto rezultātu reizina ar katrai valstij konkrēti noteiktu reizinātāju (reizinātāju „n”), kurā ņemta vērā gan attiecīgās dalībvalsts maksātspēja, gan balsu skaits Padomē.

23.1. Aprēķinot vienreizēja soda maksājuma summu, Komisija piemēros to pašu smaguma koeficientu un to pašu reizinātāju „n” kā kavējuma naudas gadījumā.

23.2. Turpretim vienreizēja soda maksājuma aprēķinam tā izmantos *zemāku* pamatsummu nekā tā, ko piemēro kavējuma naudas noteikšanai. Šķiet taisnīgi kavējuma naudas gadījumā noteikt augstāku summu par dienu nekā attiecībā uz vienreizēju soda maksājumu, jo dalībvalsts rīcība pārkāpuma situācijā pēc tam, kad pieņemts spriedums saskaņā ar 228. pantu, ir daudz peļāmāka, ņemot vērā, ka pārkāpums nav novērsts, lai gan pieņemti divi Tiesas spriedumi pēc kārtas.

²⁰ Skat. sprieduma 81., 102. un 108. punktu lietā C-304/02, *Komisija pret Franciju*.

²¹ Skat. sprieduma 82. punktu lietā C-387/97, *Komisija pret Grieķiju*, kur citēta iepriekšējā tiesu prakse.

²² Skat. sprieduma 27. līdz 31. punktu lietā C-278/01, *Komisija pret Spāniju*.

Pamatsumma vienreizēja soda maksājuma aprēķinam ir noteikta EUR 200²³ apmērā par dienu, tas ir, trīsreiz mazāka par kavējuma naudas pamatsummu.

- 23.3. Atšķirībā no kavējuma naudas aprēķina ilguma koeficientu nepiemēro, jo pārkāpuma ilgumu jau ņem vērā, summu par dienu reizinot ar pārkāpuma ilgumu dienās.
24. Ņemot vērā iepriekš teikto, vienreizēja soda maksājuma summas aprēķina metodi var apkopot ar šādu vispārīgo formulu:

$$S_n = P_{sn} \times K_s \times n \times d,$$

kur:

S_n = vienreizēja soda maksājuma summa; P_{sn} = vienreizēja soda maksājuma pamatsumma; K_s = smaguma koeficients; n = attiecīgās dalībvalsts maksāspēju atspoguļojošais reizinātājs; d = pārkāpuma ilgums dienās.

V. Pārejas noteikums

25. Šajā ziņojumā izklāstītos noteikumus un kritērijus Komisija piemēros visiem lēmumiem vērsties Tiesā saskaņā ar EK Līguma 228. pantu, kas pieņemti no 2006. gada 1. janvāra.
26. Tomēr pārejas kārtā, ja dalībvalsts pārkāpumu novērs 2006. gada laikā, Komisija saskaņā ar līdzšinējo praksi atsauks saskaņā ar Līguma 228. pantu Tiesā iesniegto prasību. Tādējādi dalībvalstīm būs pietiekami laika, lai savu turpmāko rīcību pielāgotu Komisijas jaunajai pieejai.

²³ Komisija šo pamatsummu koriģēs ik pēc trim gadiem, balstoties uz inflācijas rādītāju.